JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
GIUSEPPE TESAURO
12 päivänä joulukuuta 1996 *

1. Näissä oikeudenkäynneissä Bundesfinanzhof on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä elintarvikkeeksi tarkoitetun tuotteen sisältämän perunatärkkelyksen, jonka asetyylipitoisuus on 0,74 painoprosenttia, tariffiluokituksesta.

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

2. Saksan oikeuden mukaan perustettu yhtiö Ludwig Wünsche & Co. (jäljempänä Wünsche), jonka kotipaikka on Hampuri, pyysi vuoden 1987 maaliskuun ja vuoden 1988 helmikuun välisenä aikana useita saksalaisia tullitoimipaikkoja tulliselvittämään huomattavia määriä kolmansiin maihin vietäväksi tarkoitettua tuotetta, Perfectamyl KKS:ää. Tuote ilmoitettiin tullissa elintarvikevalmisteeksi, josta 96,5 painoprosenttia oli perunatärkkelystä (asia C-275/95) ja perunatärkkelykseksi, jonka tärkkelyspitoisuus oli vähintään 78 painoprosenttia (asia C-274/95 ja asia C-276/95). Tarkastettuaan vietyjen tuotteiden valmistukseen käytetyn tärkkelyksen tulliviranomainen (Hauptzollamt Hamburg) tuli siihen johtopäätökseen, että Wünsche ei ollutkaan vienyt natiivista perunatärkkelystä vaan esteröityä tärkkelystä [1]; esteröidyn tärkkelyksen viennistä ei sovellettavien yhteisön säännösten nojalla ole oikeutta saada niitä vientitukia ja valuutan tasausmaksuja, joista säädetään natiivisen perunatärkkelyksen osalta.

Näin ollen tulliviranomainen velvoitti Wünschen palauttamaan aiheettomasti saadut määrät (asia C-275/95 ja asia C-276/95); lisäksi se kieltäytyi maksamasta Wünschelle vientitukia ja valuutan tasausmaksuja (asia C-274/95).

Finanzgericht, jossa Wünsche nosti kanteen näistä päätöksistä, pysytti kyseiset päätökset. Tehdyn tarkastuksen perusteella vietyjen tuotteiden, jotka sisälsivät perunatärkkelystä, jonka esteröitymisaste oli vähintään 0,5 prosenttia (asiassa C-275/94 0,61 prosenttia, asiassa C-276/95 0,74 prosenttia ja asiassa C-274/95 0,67 prosenttia), oli katsottava olevan esteröityä perunatärkkelystä, joka sellai-

* Alkuperäinen kieli: italia.

1 — Esteröimisellä tarkoitetaan ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen mukaan menetelmiä, joissa luonnollista tärkkelystä muutetaan kemiallisesti orgaanisilla tai epäorgaanisilla hapoilla.

senaan kuuluu yhteisen tullitariffin nimikkeeseen 39.06 ja yhdistetyn nimikkeistön alanimikkeeseen 3505 10 50.

3. Wünsche valitti Finanzgerichtin päätöksestä Bundesfinanzhofiin ja korosti, että Finanzgericht oli tulkinnut virheellisesti yhteisen tullitariffin nimikkeitä 11.08 ja 39.06 sekä yhdistetyn nimikkeistön alanimikkeitä 1108 13 00 ja 3505 10 50. Wünsche vetosi valituksensa tueksi asiassa C-256/91, Emsland-Stärke, annettuun tuomioon [2], jossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että hieman 0,5:tä prosenttia suurempi asetyylipitoisuus ei estä tuotteen luokittelemista natiivisen tärkkelyksen tullinimikkeeseen; lisäksi yhteisöjen tuomioistuin katsoi, ettei tämän toteamuksen osalta voida tehdä poikkeuksia ja/tai rajoituksia kyseisen tuotteen laadun perusteella.

Tulliviranomainen katsoi sen sijaan, että kyseinen yhteisöjen tuomioistuimen tuomio koski pelkästään sitä, kuinka natiivisen perunatärkkelyksen ja perunatärkkelyksen esterin seoksesta koostuva tuote on luokiteltava, joten siinä tehtyjä johtopäätöksiä ei voida soveltaa nyt kyseessä olevaan tuotteeseen, joka on homogeeninen tuote.

4. Bundesfinanzhof lykkäsi 20.6.1995 tekemillään päätöksillä näiden kolmen asian käsittelyä ja teki yhtä monta ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevaa päätöstä, joilla se esitti yhteisöjen tuomioistuimelle kaksi ennakkoratkaisukysymystä, jotka olennaisilta osiltaan vastaavat toisiaan. Ensimmäisellä kysymyksellään Bundesfinanzhof kysyy, onko esteröity perunatärkkelys luokiteltava tullitariffiin asetyylipitoisuutensa ja siten esteröitymisasteensa perusteella; jos vastaus on myöntävä, Bundesfinanzhof kysyy, kuinka suuri esteröidyn perunatärkkelyksen asetyylipitoisuus voi olla, jottei se estä perunatärkkelyksen luokittelemista yhteisen tullitariffin nimikkeeseen 11.08 A IV (ja yhdistetyn nimikkeistön vastaavaan alanimikkeeseen 1108 13 00).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

5. Wünschen vuonna 1987 toteuttaman viennin osalta (josta asiassa C-275/95 ja asiassa C-276/95 on kyse), on sovellettava yhteistä tullitariffia sellaisena kuin se oli muutettuna yhteisestä tullitariffista annetun asetuksen (ETY) N:o 950/68 muuttamisesta annetun asetuksen (ETY) N:o 3331/85 muuttamisesta 24 päivänä marraskuuta 1986 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3618/86 [3].

Tämän asetuksen mukaan tärkkelys luokitellaan pääsääntöisesti nimikkeeseen 11.08 ja erityisesti perunatärkkelys luokitellaan nimikkeeseen 11.08 A IV; esteröidyt tärkkelykset sen sijaan luokitellaan nimikkeeseen 39.06 (alanimikkeeseen 39.06 B I). Harmonisoidun järjestelmän tätä viimeksi mainittua

2 — Asia C-256/91, Emsland-Stärke, tuomio 1.4.1993 (Kok. 1993, s. I-1857).

3 — EYVL 1986, L 345, s. 1.

nimikettä koskevien selittävien huomautusten [4] mukaan esteröityjä tärkkelyksiä ovat muun muassa asetaattitärkkelykset, joita käytetään erityisesti tekstiili- ja paperiteollisuudessa, ja nitraattitärkkelykset, joita käytetään räjähteiden valmistukseen.

Wünschen vuonna 1988 toteuttamaan vientiin (josta asiassa C-274/95 on kyse) ajallisesti sovellettava säädös on tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista 23 päivänä heinäkuuta 1987 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2658/87 [5]. Tämän asetuksen säännösten mukaan tärkkelykset luokitellaan nimikkeeseen 11.08 ja perunatärkkelys sellaisenaan alanimikkeeseen 1108 13 00. Tätä nimikettä koskevien selittävien huomautusten mukaan dekstriiniä ja muuta nimikkeessä 35.05 tarkoitettua modifioitua tärkkelystä ei luokitella nimikkeeseen 11.08. Nimikkeeseen 35.05 kuuluu alanimike 3505 10 50, johon esteröidyt tai eetteröidyt tärkkelykset luokitellaan.

Harmonisoidun järjestelmän nimikettä 35.05 koskevien selittävien huomautusten mukaan tässä nimikkeessä mainitut dekstriini ja muu modifioitu tärkkelys ovat tuotteita, joita saadaan kuumentamalla tärkkelystä tai käsittelemällä sitä kemiallisilla tuotteilla (hapoilla, alkaleilla jne.) tai entsyymeillä, sekä esimerkiksi hapettamalla, esteröimällä tai eetteröimällä modifioitua tärkkelystä. Selittävissä huomautuksissa mainitaan esimerkkeinä näistä viimeksi mainituista tekstiili- tai paperiteollisuudessa käytettävä asetaattitärkkelys ja räjähteiden valmistukseen käytettävä nitraattitärkkelys. Edellä mainittujen selittävien huomautusten mukaan nimikkeeseen 35.05 ei kuulu sellainen tärkkelys, jota ei ole käsitelty; tällainen tärkkelys kuuluu nimikkeeseen 11.08.

On huomattava, että tiettyjen tavaroiden luokittelusta yhdistetyn nimikkeistön koodeihin 1108 11 00, 1108 12 00, 1108 13 00 ja 1108 14 00 sekä asetuksen (ETY) N:o 1463/87 kumoamisesta 4 päivänä tammikuuta 1990 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 28/90 [6] — vaikkei tämä asetus ajallisesti sovellukaan käsiteltävänä oleviin asioihin — liitteessä olevan 3 kohdan mukaan "hienon, valkoisen jauheen muodossa olevat tuotteet, joiden koostumus on:

natiivista perunatärkkelyksestä ja vähäisistä määristä asetyloitua perunatärkkelystä tai erittäin heikosti asetyloitua perunatärkkelystä koostuva seos, jolla on seuraavat ominaisuudet:

— tärkkelyspitoisuus (Ewersin menetelmän mukaisesti määriteltynä): vähintään 95 prosenttia kuiva-aineen painosta,

— asetyylipitoisuus (entsymaattisen menetelmän mukaisesti määritettynä): pienempi kuin 0,5 prosenttia kuiva-aineen painosta",

on luokiteltava alanimikkeeseen 1108 13 00. On tuskin tarpeellista lisätä, että tässä

4 — Vaikkei selittävillä huomautuksilla voida muuttaa yhteisen tullitariffin sisältöä, ne ovat kuitenkin yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tärkeitä tulkintavälineitä, joilla voidaan täsmentää tai selittää tariffin nimikkeitä ja alanimikkeitä; ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-106/94 ja C-139/94, Colin ja Dupré, tuomio 14.12.1995 (Kok. 1995, s. I-4759, 21 kohta).

5 — EYVL 1987, L 256, s. 1.

6 — EYVL 1990, L 3, s. 9.

säännöksessä toistetaan tavaroiden luokittelusta yhteisen tullitariffin alanimikkeeseen 11.08 A I 26 päivänä toukokuuta 1987 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1463/87 [7] vastaava säännös.

Kaksi ennakkoratkaisukysymystä

6. Ensiksi on huomattava, että yhteisen tullitariffin ja yhdistetyn nimikkeistön kyseisten nimikkeiden sanamuodot ovat suurelta osin identtisiä, joten toisen suhteen esitetyt huomautukset pätevät myös toisen osalta. Tämän johdosta on aiheellista muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön [8] mukaan ratkaiseva arviointiperuste tavaroiden tulliluokitukselle määritellään yleisesti tavaroiden objektiivisesti todettavien ominaisuuksien ja piirteiden perusteella, sellaisina kuin ne määritellään yhteisen tullitariffin nimikkeissä tai jaksoja ja ryhmiä koskevissa huomautuksissa.

Kuten tiedetään, tällä menettelytavalla on kaksi tavoitetta eli oikeusvarmuus ja tarkastusten helpottaminen. Koska kyseisistä nimikkeistä ja alanimikkeistä sekä niihin liittyvistä selittävistä huomautuksista ei kuitenkaan ilmene kysymykseen vastaamiseksi hyödyllisiä tietoja, on tarkasteltava, onko asetyylipitoisuus kyseisen tuotteen objektiivisesti todettava ominaisuus tai piirre, ja jos näin on, asetyylipitoisuudella on ratkaiseva merkitys tuotteen luokittelemisen kannalta.

7. Kuten ennakkoratkaisupyyntöjen esittämistä koskevista päätöksistä ilmenee, kansallinen tuomioistuin näyttää katsovan, että esteröityä tärkkelystä ei ole luokiteltava sen asetyylipitoisuuden perusteella vaan pikemminkin sen seikan perusteella, onko tärkkelystä käsitelty kemiallisessa esteröimismenettelyssä. Aina kun tärkkelystä on käsitelty tällaisessa menettelyssä, tärkkelys olisi luokiteltava esteröidyksi tärkkelykseksi huolimatta sen asetyylipitoisuudesta ja siten sen esteröitymisasteesta.

8. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö on kuitenkin tämän katsantokannan vastainen, sillä yhteisöjen tuomioistuin lausui edellä mainitussa asiassa Emsland-Stärke antamassaan tuomiossa nyt käsiteltävinä olevissa yhdistetyissä asioissa kyseessä olevien tariffinimikkeiden tulkinnasta, ja näin tehdessään se turvautui myös asetuksen (ETY) N:o 28/90 säännöksiin.

Tuossa tuomiossaan yhteisöjen tuomioistuin täsmensi erityisesti, että "tärkkelyksen asetyylipitoisuus on merkki sen korvaamisesta: mitä suurempi tämä pitoisuus on, sitä enemmän tärkkelystä on modifioitu. Näin ollen sellainen tärkkelys, jonka asetyylipitoisuus on hyvin matala, voi olla lähes natiivista tärkkelystä" [9].

Edellä esitetyistä toteamuksista seuraa, että asetyylipitoisuus on määräävä ominaisuus arvioitaessa sitä, voidaanko esteröity tärkkelys vielä luokitella natiiviksi tärkkelykseksi vai onko se luokiteltava esteröidyksi tärkkelykseksi. Tätä kantaa tukevat järjestelmälliseltä kannalta katsoen sekä asetus (ETY)

7 — EYVL 1987, L 138, s. 36.

8 — Asia 40/88, Weber, tuomio 25.5.1989 (Kok. 1989, s. 1395, 13 kohta).

9 — Em. asia Emsland-Stärke, tuomion 34 kohta.

N:o 1463/87 että asetus (ETY) N:o 28/90, joissa nimenomaisesti todetaan, että asetyylipitoisuus on yksi sellaisista tärkkelyksen ominaisuuksista, jotka on tärkeää ottaa huomioon tärkkelystä luokiteltaessa. Asetuksen (ETY) N:o 28/90 1 artiklan ja asetuksen liitteen 3 kohdan mukaan pelkästään se seikka, että tärkkelys kemiallisesti luokitellaan esteröidyksi, ei estä sen luokittelemista natiivisten tärkkelysten alanimikkeeseen 1108 13 00. Eron tekemisessä esteröidyn tärkkelyksen ja natiivin tärkkelyksen välillä asetyylipitoisuudella on ensisijaisen tärkeä merkitys; juuri asetyylipitoisuuden perusteella tärkkelys voidaan yleensä luokitella joko esteröidyksi tai natiiviksi tärkkelykseksi.

Kuten komissio on perustellusti huomauttanut, tämä ei kuitenkaan merkitse, että tuotteen luokittelussa olisi kiinnitettävä huomiota ainoastaan sen asetyylipitoisuuteen. Ei ole mahdotonta, että niiden tuotteen ominaisuuksien ja käyttömahdollisuuksien muutosten johdosta, jotka johtuvat tuotteen jalostamisesta (esteröimällä), joka merkitsee itse tuotteen luonteen muuttamista, voitaisiin uudelleen arvioida asetyylipitoisuuden merkitystä. Kansallisen tuomioistuimen on tällaisessa tapauksessa asian erityispiirteet huomioon ottaen todettava, täyttyvätkö ne edellytykset, joiden nojalla kyseinen tärkkelys luokitellaan esteröidyksi tai natiiviksi tärkkelykseksi, vai eivät. Yleisesti voidaan kuitenkin olla samaa mieltä komission kanssa siitä, että asetyylipitoisuus on useimmissa tapauksissa määräävä luokitteluperuste, kun ei ole olemassa muita objektiivisesti todettavia seikkoja, joiden johdosta sen merkitys pienenisi.

9. En myöskään katso, että yhteisöjen tuomioistuimen toteamilla seikoilla voisi olla merkitystä vain asiassa Emsland-Stärke, jossa riidanalainen tuote oli natiivista perunatärkkelyksestä ja esteröidystä tärkkelyksestä koostuva seos, joka kuitenkin vastasi enemmän natiivista tärkkelystä, koska sitä oli tuotteessa enemmän. Näiden toteamusten sisältöä ei näet voida tulkita rajoittavasti, vaan on päinvastoin katsottava, että yhteisöjen tuomioistuimen tarkoituksena oli vahvistaa yleinen periaate, joka perustuu myös asetuksen (ETY) N:o 28/90 liitteen 3 kohdan sanamuotoon; kyseisessä kohdassa samaistetaan tuotteen luokittelua varten natiivista tärkkelyksestä ja asetyloidusta tärkkelyksestä koostuvat seokset sellaisiin natiivisiin tärkkelyksiin, joiden asetyylipitoisuus on alhainen.

Asetuksessa (ETY) N:o 1463/87, joka kumottiin asetuksella (ETY) N:o 28/90, vastaavasti samaistettiin maissitärkkelyksen osalta seokset ja alhaisen asetyylipitoisuuden omaavat homogeeniset tuotteet eli vain vähän "modifioidut" tuotteet. Myös järjestelmälliseltä kannalta katsoen näyttää siis selvältä, että seosten ja vain yhdestä aineesta koostuvien tuotteiden kohtelussa esiintyvä ero, sellaisena kuin kansallinen tuomioistuin sitä tässä tarkastelee, ei tässä tarkoituksessa ole oikeutettua.

10. Kansallisen tuomioistuimen esittämä toinen kysymys liittyy tiiviisti ensimmäiseen kysymykseen, ja sillä halutaan saada selvitettyä, mikä on se suurin asetyylipitoisuus,

jonka jälkeen tärkkelystä on pidettävä esteröitynä. Tältä osin on ensimmäiseksi muistettava, että tarkasteltavana olevan tuotteen asetyylipitoisuus vaihtelee alhaisimmillaan 0,61 prosentin (asia C-275/95) ja korkeimmillaan 0,74 prosentin (asia C-276/95) välillä [10]. Näin ollen siinä vastauksessa, joka on annettava kansalliselle tuomioistuimelle, jotta se voisi ratkaista sen käsiteltäväksi saatetut riidat, on täsmennettävä, ovatko juuri mainitut asetyylipitoisuudet sellaisia, että riidanalainen tuote voidaan niiden perusteella luokitella natiivisen tärkkelyksen alanimikkeeseen.

11. Tältä osin on ensiksi todettava, että asiassa Emsland-Stärke antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, ettei kyseessä ollutta tuotetta voitu jättää luokittelematta alanimikkeeseen 1108 13 00 pelkästään sen takia, että sen asetyylipitoisuus oli hieman korkeampi — täsmällisesti ottaen 0,67 prosenttia — kuin asetuksessa (ETY) N:o 28/90 säädetty 0,5 prosenttia. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan "asetuksen (ETY) N:o 28/90 sanamuodosta ei voida päätellä, että asetuksessa tehtäisiin asetyylipitoisuuden perusteella ero alanimikkeeseen 1108 13 00 luokiteltavan natiivisen tärkkelyksen ja alanimikkeeseen 3505 10 50 kuuluvan esteröidyn tärkkelyksen välillä. Tässä asetuksessa näet vain täsmennetään, että tärkkelystuote, jolla on tämän asetuksen liitteessä mainitut ominaisuudet, on aina luokiteltava alanimikkeeseen 1108 13 00; toisaalta tästä asetuksesta ei mitenkään ilmene, mihin tariffinimikkeeseen on luokiteltava sellainen tärkkelystuote, jonka asetyylipitoisuus on hieman korkeampi kuin 0,5 prosenttia" [11].

Koska edellä esitetyllä toteamuksella samoin kuin aiemmin tarkastellulla toteamuksella on katsottava olevan yleinen soveltamisala ja koska niihin voidaan siis vedota minkä tahansa tuotteen osalta, olipa kyse seoksesta tai homogeenisesta tuotteesta, josta näissä asioissa on kyse, on tuskin tarpeellista korostaa, että 0,07 prosenttiyksikön ero kyseisen tuotteen ja asiassa Emsland-Stärke kyseessä olleen tuotteen asetyylipitoisuudessa on niin häviävän pieni, ettei toisenlainen ratkaisu voi sen vuoksi olla perusteltu.

12. Ei ilmeisestikään ole mahdotonta, että sellaisten tuotteiden osalta, joiden asetyylipitoisuus on huomattavasti korkeampi kuin näissä yhdistetyissä asioissa tarkastellut pitoisuudet, voitaisiin päätyä toisenlaisiin arvioihin [12]. On näet mahdollista, että korkeampien asetyylipitoisuuksien johdosta tuotteen oleelliset ominaisuudet muuttuvat siten, että tuote muuttuu laadullisesti natiivista tärkkelyksestä esteröidyksi tärkkelykseksi. Kuten aiemmin jo on korostettu, [13] tämän seikan arvioiminen kuuluu sille kansalliselle tuomioistuimelle, jota on pyydetty asianmukaisten teknistieteellisten selvitysten nojalla ja kunkin asian erityispiirteet huomioon ottaen arvioimaan, mitä merkitystä korkeammilla asetyylipitoisuuksilla voi olla tuotteen luokittelun kannalta.

10 — Asiassa C-274/95 on sen sijaan kyse 0,67 prosentin suuruisesta asetyylipitoisuudesta, joka siis sijoittuu kahden edellä mainitun arvon välille.

11 — Em. asia Emsland-Stärke, tuomion 33 kohta.

12 — Huomautettakoon tältä osin, että Wünsche viittasi puolustukseksen useiden tieteellisten selvitysten tuloksiin, joiden mukaan sellaisten tärkkelysten, joiden asetyylipitoisuus on alhaisempi kuin 0,9 prosenttia, ja natiivien tärkkelysten välillä ei voida tehdä eroa.

13 — Ks. edellä 7 kohta.

Ratkaisuehdotus

13. Edellä esitetyn perusteella ehdotan näin ollen, että yhteisöjen tuomioistuin vastaisi Bundesfinanzhofin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Esteröity perunatärkkelys on luokiteltava yhteisen tullitariffin nimikkeeseen 11.08 A IV (ja yhdistetyn nimikkeistön alanimikkeeseen 1108 13 00) tai yhteisen tullitariffin nimikkeeseen 39.06 B I (ja alanimikkeeseen 3505 10 50) ensi sijassa asetyylipitoisuutensa ja näin ollen esteröitymisasteensa perusteella.

2) Yhteistä tullitariffia ja yhdistettyä nimikkeistöä on tulkittava siten, että homogeeninen tärkkelystuote, joka on tarkoitettu elintarvikkeeksi ja joka koostuu sellaisesta natiivista perunatärkkelyksestä, jonka asetyylipitoisuus kuiva-aineen painosta vaihtelee 0,67 prosentin ja 0,74 prosentin välillä, on luokiteltava yhteisen tullitariffin nimikkeeseen 11.08 A IV (ja yhdistetyn nimikkeistön alanimikkeeseen 1108 13 00).